

26. august 2013

Spørsmål nr. 1623 til skriftlig besvarelse til nærings- og handelsministeren fra stortingsrepresentant Svein Flåtten

Jeg viser til brev fra Stortingets president datert 16. august 2013 med spørsmål til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Svein Flåtten.

Spørsmål

Kan Statsråden redegjøre for Innovasjon Norges lånebetingelser, spesielt rentevilkår og kanselleringskostnader, samt utdype Innovasjon Norges stilling i forhold til det alminnelige bankmarkedet og sammensetningen av Innovasjon Norges låneportefølje?

Svar

Innovasjon Norges låneordninger skal supplere tilbudet i markedet. Lånevirkksomheten er dermed innrettet mot de deler av næringslivet hvor konkurransen i kredittmarkedet er begrenset. Samlede utlån utgjør en relativt beskjeden del av det samlede kreditttilbudet i Norge, men omfanget er ikke ubetydelig innenfor enkelte områder, herunder sektorer som f.eks. marin og maritim, i distriktsområder og i utviklings- og omstillingsprosjekter i næringslivet.

Når det gjelder de konkrete forholdene som ønskes besvart baserer jeg min redegjørelse på innspill fra Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge viser til at lånefinansiering av de enkelte prosjekter/bedrifter selskapet finansierer skal være basert på delt finansiering mellom private kredittinstitusjoner og Innovasjon Norge. Innovasjon Norges deltakelse på lånesiden vil normalt kunne gi kunden en samlet sett bedre finansiering og bankene får en samarbeidspartner/en å dele risiko med.

Innovasjon Norge har i prinsippet to ulike låneordninger; lavrisikolån og risikolån/innovasjonslån. Sammensetningen av selskapets utlånsportefølje var per 30.06.13 som følger (tall i mrd. kroner):

Lavrisikolån	13,1
- Herav industri og tjenesteyting	4,3
- Herav fiskeflåten	4,3
- Herav landbruk	4,5
Risikolån/innovasjonslån	2,7
- Herav landsdekkende innovasjonslån	1,5
- Herav distriktsrettede risikolån	1,2

Låneordningene er basert på innlån som gjøres på statens innlånsbetingelser med et påslag (innlånsprovisjon) på 0,4 %-poeng.

Lavrisikolån

Lavrisikolånene har et naturlig markedsmessig tyngdepunkt i distriktsområder og i sektorer preget av behov for langsiktig finansiering og relativt høy strukturell risiko, som f.eks. marin og maritim sektor, herunder verftsindustrien.

Lavrisikolåneordningen er forutsatt å drives på kommersielle vilkår. Alle kostnader låneordningen medfører, inkl. tap på utlån og administrasjonskostnader, skal (over tid) dekkes av renteinntektene. Lavrisikolån skal supplere det private kredittmarkedet og bidra til å avlaste for langsiktig risiko knyttet til finansiering, ofte av anleggsmidler. Det typiske lavrisikolånet er et lån hvor Innovasjon Norge deler den langsiktige finansieringen med (lokal) bank med sideordnede sikkerheter. Rentebetingelsene kunden har kan dog være noe forskjellig mellom Innovasjon Norge og bank.

For tiden må Innovasjon Norges rentebetingelser kunne sies å være i den for kunden gunstigste delen av markedet, bl.a. som følge av at økte marginer i bankutlån har løftet rentenivået i bankene den senere tid.

Innovasjon Norge er forutsatt å ikke drive priskonkurransen med banker gjennom lavrisikolåneordningen. Med det menes at Innovasjon Norge skal tilpasse seg til markedet, men selskapet skal ikke, når et lånetilbud er gitt, forbedre rentetilbudet for å justere eget tilbud i forhold til evt. alternative tilbud i markedet. Lavrisikolånenes rentebetingelser fastsettes normalt i forhold til vurdert drifts- og sikkerhetsrisiko i hvert enkelt prosjekt, men det er for lavrisikolån til landbruket p.t. lik margin i alle låneforhold.

Ved overskudd betales utbytte til staten i tråd med statens utbyttebestemmelser, og resten går til styrking av egenkapital for lavrisikolåneordningen.

Risikolån

Risikolåneordningene er gitt muligheten for å dekke tap på utlån gjennom avsetninger som gjøres til tapsfond over statsbudsjettet. Dette gjør at Innovasjon Norge kan påta seg risiko som overstiger det kredittinstitusjoner for øvrig kan påta seg. Risikolån har dermed karakter av å være toppfinansiering, gjerne i prosjekters/bedrifters tidlige faser. Risikolåneordningen skal likevel balanseres risikomessig slik at påregnelige tap over tid er innenfor rammen av de tapsfond som etableres.

Risikolån forutsetter for øvrig at eiersiden/bedriften og/eller private kredittinstitusjoner har påtatt seg relevant risikoeksponering sett i forhold til Innovasjon Norges medvirkning.

Det typiske risikolånet er vesentlig mindre enn lavrisikolånet, som oftest er det gitt til en liten/mellomstor bedrift. Risikolån blir ofte brukt ikke bare til finansiering av anleggsmidler, men også til «myke investeringer», som FoU og kompetanseutvikling. Kravene til pantessikkerhet er moderate, hvilket også innebærer at mindre lån kan gis uten noen form for pantessikring.

For risikolån/innovasjonslån skal rentenivået gjenspeile risikoen knyttet til denne låneformen og gjennomsnittlig rente ligger i størrelsesorden 2-2,5 prosentpoeng over den beste lavrisikolånerenten. Renten på nye risikolån vil likevel være klart lavere enn renten på lån med tilsvarende risiko i bank, dersom slik finansiering i det hele tatt kan oppnås. Rentenivået for risikolån differensieres ikke mellom låntakerne, slik at alle risikolånetakere har like rentebetingelse.

Innovasjon Norges administrasjonskostnader dekkes over rentemarginen, mens tap dekkes av tapsfond. Evt. netto rentemargin på risikolåneordningene tilbakeføres til oppdragsgiverne, dvs. staten (Nærings- og handelsdepartementet) og fylkeskommunene. Det er dermed ingen egenkapitaldekning og/eller egenkapitaloppbygging i risikolåneordningen.

Rentebetingelser

Rentebetingelsene for Innovasjon Norges lån per dato er som følger (nominell rente, normalt halvårlig etterskuddsvis):

Type lån	Rente
Lavrisikolån til landbruket	Nominelt 3,65 %, normalt beregnet halvårlig etterskuddsvis
Lavrisikolån til øvrig næringsliv (til industri, tjenesteyting og fiskeflåte)	«Basisrente» nom. 2,40 %, normalt halvårlig etterskuddsvis + margin, som varierer mellom ulike prosjekter og kunder, avhengig av risikovurderingen
Risikolån	5,75 %, normalt halvårlig etterskuddsvis

Utlånsrentene fastsettes både for lavrisikolån og risikolån av Innovasjon Norge selv innenfor de rammer og prinsipper som er gitt av eier/oppdragsgiver.

Innovasjon Norge må ved rentesetting også ta hensyn til evt. effekter i forhold til statsstøtte. Lavrisikolånene er ikke subsidiert og inneholder ikke statsstøtte. Risikolån regnes som statsstøtte, ettersom den rente som fastsettes ikke fullt ut kompenseres for den risiko Innovasjon Norge tar (og som dekkes opp gjennom ordningen med tapsfond). Rentene i begge ordningene ligger til enhver tid over referanserenten til EFTAs overvåkingsorgan, ESA. Referanserenten er for tiden på 2,02 %.

Lavrisikolån har normalt ingen omkostninger, mens risikolån normalt utbetales med en underkurs på 99,5 %. For risikolån betales også et termingebyr på kroner 100,-.

Kanselleringsgebyr

For risikolån tar Innovasjon Norge i sine tilbud forbehold om å kunne kreve et kanselleringsgebyr dersom kunden, etter først å ha akseptert et tilbud, senere ikke ønsker å gjøre bruk av tilbudet.

Når det gis et tilbud om risikolån må kunden innen en viss tidsfrist ta stilling til om kunden ønsker å benytte seg av tilbudet. Dersom tilbudet blir akseptert er en avtale inngått. Dersom kunden senere ønsker å kansellere lånetilbudet, etter at det er akseptert, beregnes et kanselleringsgebyr på 0,5 % av lånetilbudets størrelse. Begrunnelsen er at lån som aksepteres,

men som ikke utbetales, kunne alternativt ha vært brukt på andre prosjekter og det er dermed viktig at det er de låntakere som reelt har behov for lånene det gjøres avtale med. Kanselleringsgebyret var tidligere (inntil ultimo 2011) høyere.

Evaluering

Jeg vil avslutningsvis opplyse om at Nærings- og handelsdepartementet i juni 2013 inngikk en avtale om evaluering av Innovasjon Norges låneordninger med Menon Business Economics. Formålet er å kunne vurdere måloppnåelse, risikoprofil og måloppnåelse.